

**AJUNTAMENT DE
CASTELLÓ D'EMPÚRIES**

Pl. Joc de la Pilota, 1
17486 Castelló d'Empúries

Tel. 972 250 426
ajuntament@castello.cat

www.castello.cat
NIF P-1705200 B

ÀREA DE CULTURA I FESTES
Departament de Patrimoni Històric i Museus
MFP/jca

Exp. 2026/2946

MEMÒRIA JUSTIFICATIVA PER A LA LICITACIÓ DELS TREBALLS DE RESTAURACIÓ I CONSERVACIÓ DE LES PINTURES MURALS DEL CONVENT DE SANT AGUSTÍ (FASE 1) DE CASTELLÓ D'EMPÚRIES

Vist que l'Ajuntament de Castelló d'Empúries va aprovar en Junta de Govern Local de data del 6 de març de 2017 i va ratificar en sessió ordinària del Plenari Municipal de la corporació de data de 30 de març de 2017 el Conveni de col·laboració i de cessió de l'ús públic de l'edifici de l'antic Convent de Sant Agustí de Castelló d'Empúries per part de la propietària titular de l'immoble a favor de l'Ajuntament de Castelló d'Empúries, i que ambdues parts van signar en data del 8 d'agost de 2017, amb una durada de 40 anys (2017 a 2057).

Vist que la signatura del conveni de col·laboració i de cessió de l'ús públic de l'immoble ha permès, d'una banda, la realització del projecte de restauració i rehabilitació de l'edifici, per tal de rehabilitar-lo i evitar la degradació i la pèrdua del seu valor patrimonial, cultural, històric i artístic.

Vist que, d'una altra banda, la signatura del conveni ha permès la utilització de l'edifici i de l'antiga església del Convent de Sant Agustí com un espai cultural, patrimonial i arqueològic, en el qual es realitzen diverses activitats culturals, artístiques, educatives i turístiques al llarg de l'any, així com també ha permès la realització de recerca i de treballs arqueològics al subsol i al túnel subterrani de l'immoble.

Vist que l'immoble del convent de Sant Agustí forma part dels béns immobles declarats del patrimoni arquitectònic del municipi de Castelló d'Empúries, i està inclòs en el Pla Especial del Centre Històric (PECH-PGOU, ref. 18056, 1999) de Castelló d'Empúries com a monument històric en la categoria de conservació tipològica.

Vist que l'edifici va ser construït en època moderna, als segles XVII i XVIII, en substitució de l'antic Convent de Santa Magdalena dels monjos de orde religiós de Sant Agustí, d'època medieval, situat a extramurs de la vila comtal emmurallada i capital del comtat d'Empúries, i que datava del segle XIII, del període baixmedieval, durant el qual es fundaren també sis convents religiosos a la vila. Fou fill de la vila i d'aquest orde i convent el frare i sant castelloní Maurici Proheta, que morí a Mallorca l'any 1546. La destrucció del primitiu edifici conventual durant els segles XVII i XVIII a causa de les guerres i les invasions franceses de l'Empordà (1653-59, 1688, 1697, 1704-14, 1794, 1808-1814), va provocar el trasllat dels monjos agustinians a intramurs i la construcció d'un nou edifici conventual durant la segona meitat del segle XVII, molt més ampli i

**AJUNTAMENT DE
CASTELLÓ D'EMPÚRIES**

Pl. Joc de la Pilota, 1
17486 Castelló d'Empúries

Tel. 972 250 426
ajuntament@castello.cat

www.castello.cat
NIF P-1705200 B

ÀREA DE CULTURA I FESTES
Departament de Patrimoni Històric i Museus
MFP/jca

Exp. 2026/2946

sumptuós, al centre de la vila; a la façana de l'antiga església del convent apareix encara escrita la data de 1749.

Vist que l'actual edifici es construí al punt més alt del puig Mercadal, un dels nuclis originaris de població de la vila i el mateix emplaçament de l'antic castell comtal de Castelló d'Empúries (dels segles X-XI), que fou la primera residència dels comtes d'Empúries amb el trasllat de la capitalitat del comtat des d'Empúries a la vila; d'aquest antic castell es conserva un túnel subterrani d'època romana republicana (s. II aC), ja esmentat per Jeroni Pujades al segle XVII. L'edifici, que conserva el campanar, dependències i l'antiga església del convent, és un immoble ampli i d'un alt valor patrimonial de la vila. Destaquen les restes de les pintures d'estil i del període neoclàssic de l'interior de l'església, així com també dos ossaris conventuals al subsol de l'església del segle XVIII.

Vist que durant els anys 2017 a 2025 l'Ajuntament de Castelló d'Empúries, a través del Departament de Patrimoni Històric, ha realitzat en diverses fases la restauració i la rehabilitació arquitectònica de l'edifici, que inclouen la realització de les cobertes, el paviment, la instal·lació elèctrica i d'il·luminació, la instal·lació d'alarma, el condicionament de la planta pis i del túnel subterrani, la connexió i escomesa d'aigua i la realització d'un lavabo, entre altres.

Vist que l'Ajuntament de Castelló d'Empúries ha comptat amb el suport i ha obtingut diverses subvencions econòmiques per part de la Generalitat de Catalunya i de la Diputació de Girona en la realització de les diverses fases de la restauració i rehabilitació de l'edifici per al seu condicionament i per a la seva utilització pública.

Vist que l'Ajuntament de Castelló d'Empúries ha realitzat durant l'any 2025 l'estudi previ per a la restauració i conservació del conjunt de les pintures murals, dels revestiments interiors i dels grafitis de la façana del Convent de Sant Agustí, que també ha comptat amb el suport econòmic del Centre de Restauració de Béns Mobles (CRBMC) del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, i que ha donat com a resultat la redacció del projecte de restauració-conservació del conjunt de les pintures murals en diverses fases.

Vist que l'Ajuntament de Castelló d'Empúries té previst realitzar durant l'actual exercici 2026 la realització de la **Primera fase d'intervenció de restauració-conservació de les pintures murals de l'església del Convent de Sant Agustí de Castelló d'Empúries**, corresponent al frontal de la capçalera o absis de l'antiga església, que daten del segle XVII-XVIII i que estan en mal estat de conservació.

**AJUNTAMENT DE
CASTELLÓ D'EMPÚRIES**

Pl. Joc de la Pilota, 1
17486 Castelló d'Empúries

Tel. 972 250 426
ajuntament@castello.cat

www.castello.cat
NIF P-1705200 B

ÀREA DE CULTURA I FESTES
Departament de Patrimoni Històric i Museus
MFP/jca

Exp. 2026/2946

Dades tècniques.

Objecte: mur de mamposteria, revestiments i morters, enlluïts i pintures murals.

Ubicació: Frontal de la capçalera de l'església del convent de Sant Agustí o Santa Magdalena de Castelló d'Empúries, Alt Empordà.

Suports: Mur de mamposteria: (reblert, rajol ceràmic i aleatòriament carreus de roca volcànica, traquítica, de Vilacolum), aglomerants: de calç, de calç i guix, i de calç i ciment.

Revestiment: R1_capa de morter de calç i sorra proporcionat variable 1:3, 1:4 amb àrid heteromètric de 0,5mm a fins i gruixos entre 3 i 1 cm. Enlluït: E1_Estrat de guix entre 1 i 0,5 cm de guix, de calç i àrid fi.

Capa pictòrica: CP1_incisió i dibuix amb carbó, CP2_fresc amb acabat al sec, CP3_tremp, CP4_repints.

Altres històrics: capa de recobriment de calç/ancoratges de fusta d'un retaule perdut.

Altres contemporanis: morters de pòrtland i sorra, morters de rehabilitació amb components sintètics.

Tècnica: Dibuix preliminar i incisió, tècnica al fresc amb acabats al sec i tècnica al tremp. En les aplicacions de les capes de morter s'endevinen tres jornades horitzontals.

Descripció: Les pintures murals simulen un retaule amb columnes salomòniques, entaulaments i remats executats en estil neoclàssic amb influències del barroc que incorpora elements d'obra amb una fornícula al centre i una porta lateral potenciant la volumetria dels elements arquitectònics pintats. La temàtica és simbòlica, religiosa i decorativa. El programa es desenvolupa ocupant l'amplada total del frontal de la capçalera de 5m quedant emmarcada a la part superior amb la forma de la coberta original d'arc apuntat que a l'extrem amida 7m. En l'estat actual de nova coberta de la nau queda centrada en una superfície total aproximada de 40m2 amb la nova coberta inclinada. El cromatisme es desenvolupa amb gradacions de gris, ocre, vermell i (verd) que es relaciona amb el neoclassicisme.

Època: El convent s'edifica al centre històric en època moderna entre els segles XVII i XVIII, però es pren l'any 1749 conservat en una de les dovelles com a referència de data de finalització d'obres. En el programa pintat s'identifiquen un mínim de tres intervencions decoratives sobreposades que es relacionen amb períodes de rehabilitacions i redecoracions després de destruccions. Una d'elles possiblement acompanyaria un retaule de fusta. Totes es consideren històriques i estarien compreses dins un període no superior a cent anys.

**AJUNTAMENT DE
CASTELLÓ D'EMPÚRIES**

Pl. Joc de la Pilota, 1
17486 Castelló d'Empúries

Tel. 972 250 426
ajuntament@castello.cat

www.castello.cat
NIF P-1705200 B

*ÀREA DE CULTURA I FESTES
Departament de Patrimoni Històric i Museus
MFP/jca*

Exp. 2026/2946

Estat de conservació i patologies.

Vist que les alteracions existents a les pintures murals del frontal de la capçalera de l'església del Convent de Sant Agustí són extensives en diferents graus a tota l'amplada de la capçalera afectant al parament, als revestiments i a les capes pictòriques. S'atribueixen a causes majoritàriament antròpiques i també ambientals per afectació d'humitats capil·lars que tindrien l'origen al soterrani. Aquestes i la circulació de sals serien en part les causants de la desagregació dels morters del parament afavorint la formació de cavitats o falta de contacte aleatòries entre els estrats amb decoració i el propi parament.

Vit que pel que fa als bombaments per tensió de materials quan en extrem provoquen el trencament també es consideren greus per risc de caiguda del fragment i per tractar-se d'una font d'acumulació de dipòsits diversos entre estrats de revestiment afavorint la desagregació.

Vist que l'estat general de conservació de les pintures es considera molt dolent per les nombroses pèrdues que afecten a la lectura confusa per tractar-se de programes diferents (atribuïts a les diferents tècniques identificades) i per l'estat pulverulent i de des cohesió de la pintura que es conserva quantificada en un 40%. Tot i que es quantifica una àrea aleatòria de 4 m² de pintura que està tapada per una capa de calç.

Vist que, en resum, les principals patologies de les pintures murals del frontal de la capçalera de l'antiga església del Convent de Sant Agustí són les següents:

- Problemes estructurals: esquerdes i fissures.
- Ancoratges històrics i contemporanis.
- Problemes de cohesió de les capes: cavitats i bombaments en els morters, separacions i desprendiments en les capes pictòriques.
- Bombaments.
- Separacions i desprendiments de la capa pictòrica.
- Dipòsits superficials: pols, concrecions, eflorescències, fongs.

Intervenció de restauració-conservació.

Vist que la intervenció de conservació i restauració les pintures murals del frontal de la capçalera de l'església del Convent de Sant Agustí s'orienta als processos principals de neteja, fixació (pictòrica) i consolidació d'estrats, i seguint un criteri arqueològic o conservatiu. Durant tot el procés s'ha de preveure la realització de neteges mecàniques i humides controlades i progressives combinades i o alternades amb processos de fixació i consolidació.

Vist que la intervenció de restauració-conservació s'ha de realitzar segons les següents fases, que poden estar supervisades en qualsevol moment per part dels tècnics municipals de l'Ajuntament de Castelló d'Empúries i també pels tècnics del Centre de Restauració de Béns Mobles de Catalunya (CRBMC).

1. Caracterització dels suports morters i capes pictòriques: Anàlisis fisicoquímiques amb la presa de mostres per determinar la naturalesa dels materials constituents i de matèria aliena que afecti l'estat dels components originals: morters del mur, dels revestiments i de capes pictòriques. Anàlisi ambiental: s'orienta a l'estudi i caracterització de les sals i monitorització de les humitats del mur del túnel del soterrani.
2. Neteja mecànica superficial amb paletines i bufadors manuals, combinat amb una fixació prèvia i preventiva d'aquelles zones pictòriques que presentin un estat pulverulent.
3. Consolidació amb morters de calç natural per bisellats (perímetres llacunes interiors i perímetre general exterior).
4. Consolidació de cavitats i bombaments amb morters de calç natural i àrids per injecció.
5. Neteja mecànica i sanejat de morters inadequats amb martells, escarpes i bisturís (localitzada).
6. Neteja mecànica per aspiració amb paletines del suport pedra, reblert i rajols del parament, d'orificis i esquerdes, ancoratges i altres cavitats dels revestiments.
7. Neteja mecànica amb bisturí de capes d'emblanquinat damunt les restes a conservar.
8. Proves de neteja humida de les capes pictòriques que presentin taques, dipòsits adherits i concrecions amb solucions aquoses tamponades (control de pH/conductivitat) i proves amb dissolvents purs o amb la combinació de dissolvents (Triangle de Teas) segons polaritat i les substàncies a solubilitzar (Test Wolbers/Cremonesi).
9. Dessalat amb apòsits de polpa de cel·lulosa d'aquelles zones que presentin dipòsits d'eflorescències salines.

**AJUNTAMENT DE
CASTELLÓ D'EMPÚRIES**

Pl. Joc de la Pilota, 1
17486 Castelló d'Empúries

Tel. 972 250 426
ajuntament@castello.cat

www.castello.cat
NIF P-1705200 B

ÀREA DE CULTURA I FESTES
Departament de Patrimoni Històric i Museus
MFP/jca

Exp. 2026/2946

10. Neteja mecànica, desinsectació i consolidació d'element de fusta.
11. Neteja mecànica, inhibició i protecció d'elements de metall ferro (claus diversos integrats al parament).
12. Consolidació de pèrdues del parament amb morters de calç natural i àrids.
13. Segona fixació de capa pictòrica segons el grau de cohesió del conjunt pictòric.
14. Reintegració cromàtica puntual de petits punts de pèrdua seguint un criteri arqueològic-mixta.
15. Documentació del procés: gràfica, fotogràfica i cartografies de danys i d'intervenció.

Vist que els treballs de restauració-conservació de les pintures murals del frontal de la capçalera de l'església del Convent de Sant Agustí han d'incloure els següents treballs i conceptes:

- Projecte de seguretat i salut.
- Assegurança contractada de responsabilitat civil de la construcció.
- Implantació d'obra.
- Mitjans auxiliars, bastida (pla de muntatge, projecte de bastida visat). Transport, muntatge, desmuntatge i lloguer diari.
- Treballs de restauració-conservació in situ amb equip de c-r.
- Redacció final del projecte de restauració-conservació.

Protocol d'actuació davant imprevistos.

Vist que davant qualsevol imprevist que sorgeixi o pugui sorgir durant els treballs de restauració-conservació indicats en la present memòria justificativa, i davant la possibilitat de les possibles troballes patrimonials i artístiques durant els treballs de la intervenció, s'estableix que el contractista té l'obligació de notificar immediatament i per escrit a la direcció facultativa de la intervenció (tècnics municipals i del CRBMC). En aquests casos, s'estableix la suspensió temporal dels treballs a la zona afectada fins a rebre instruccions.

Durada dels treballs.

La durada prevista dels treballs de conservació-restauració de les pintures murals del frontal de la capçalera de l'església del Convent de Sant Agustí és de seixanta (60) dies en total. Els treballs s'han de realitzar durant l'actual exercici 2026.

**AJUNTAMENT DE
CASTELLÓ D'EMPÚRIES**

Pl. Joc de la Pilota, 1
17486 Castelló d'Empúries

Tel. 972 250 426
ajuntament@castello.cat

www.castello.cat
NIF P-1705200 B

ÀREA DE CULTURA I FESTES
Departament de Patrimoni Històric i Museus
MFP/jca

Exp. 2026/2946

Valor estimat del contracte.

El Departament de Patrimoni Històric i Museus fa la següent previsió per als dos exercicis econòmics, de 2026, del cost dels treballs de conservació i restauració de les pintures murals de l'església del convent de Sant Agustí de Castelló d'Empúries, de cares a la preparació de la licitació corresponent:

- Import: **55.513,50 € més 11.657,33 € d'IVA**. En total, 67.171,33 € (21% d'IVA inclòs).

Treballs de restauració-conservació de les pintures murals de Sant Agustí (1a fase)	
Descripció	Cost (sense IVA)
Import d'execució material	46.650,00 €
Despeses generals (13%)	6.064,50 €
Benefici industrial (6%)	2.799,00 €
Total VEC licitació	55.513,50 €

El Departament de Patrimoni Històric i Museus de l'Ajuntament de Castelló d'Empúries es farà càrrec del cost dels esmentats treballs de la primera fase de la restauració i conservació de les pintures murals de l'església del convent de Sant Agustí des de la partida 07.336.63211 – Convent de Sant Agustí.

El CPV del contracte és: 92521100-2 | Serveis de conservació de llocs i edificis històrics.

I perquè així consti, n'informo als efectes oportuns, a la data de la signatura electrònica.

Tècnic del Departament de Patrimoni Històric i Museus
Àrea de Cultura i Festes

